Samfélagsleg ábyrgð í sjávarútvegi
2.–3. NÓVEMBER Í HÖRPU

Stefna og áherslur stjórnvalda um verndun hafsvæða

Björn Helgi Barkarson, matvælaráðuneytinu

Arion banki BRIM HAMPIÐJAN HÁSKÓLINN Í REYKJAVÍK REYKJAVIK UNIVERSITY ICELANDAIR CARGO ISI ICELAND SEAFOOD iTUB marel Pipar\TBWA TM

SJÁVARÚTVEGS RÁÐSTEFNAN 2023

Mikið álag á lífríki í heiminum

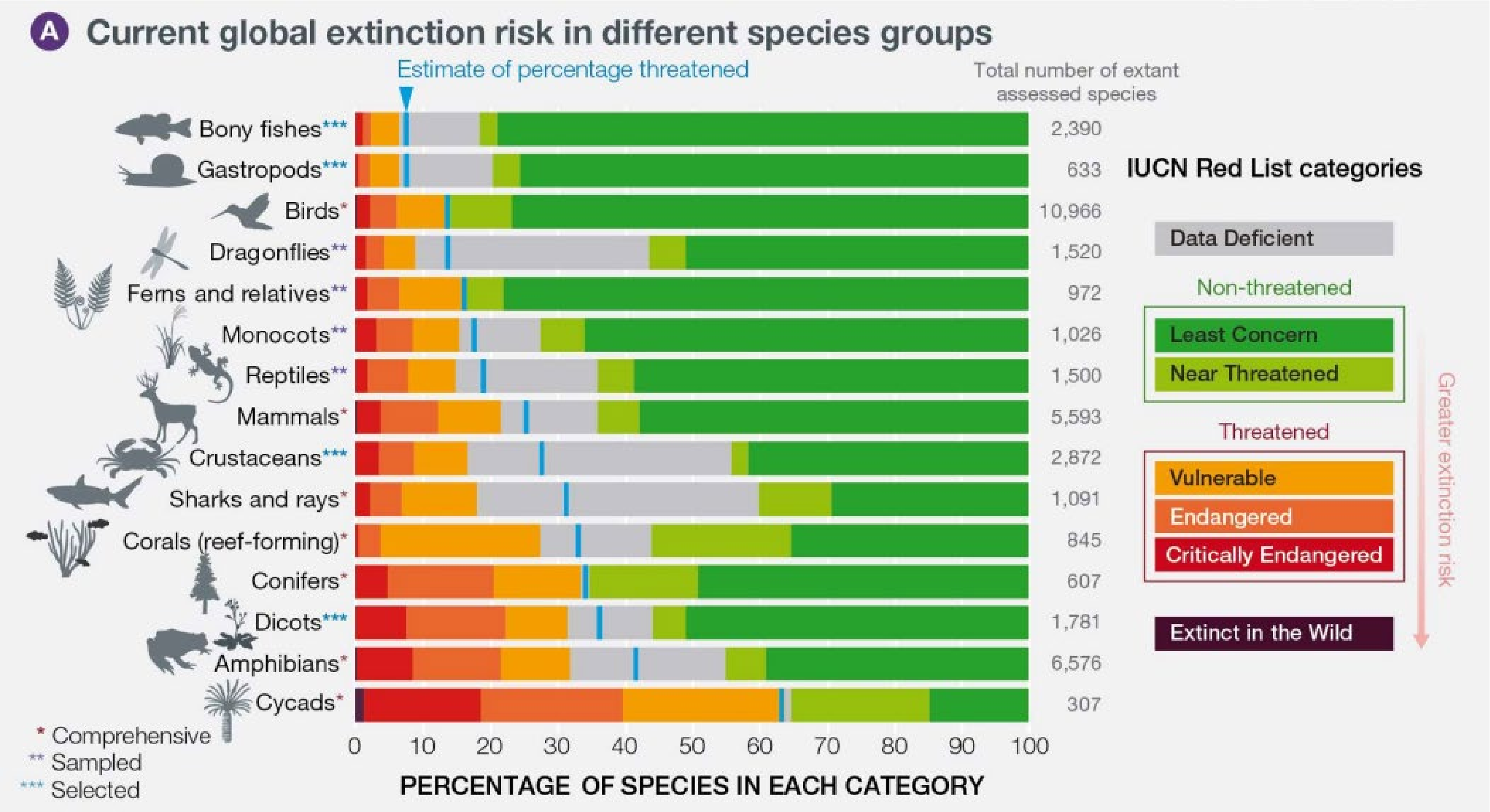

CBD: www.cbd.int/ doc/ c/ b2e9/ 9e60/ 4c6c790f5c622a2246a f1b23/ brc-ws-2019-01-presentation-ipbes-en.pdf

Verndun hafsins – alþjóðlegt samhengi

Alþjóðasamningar og alþjóðastofnanir fjalla um verndun lífríkis hafsins

- Mengun
- Ósjálfbær nýting
- Eyðing búsvæða
- Loftslagsbreytingar
- Ágengar tegundir

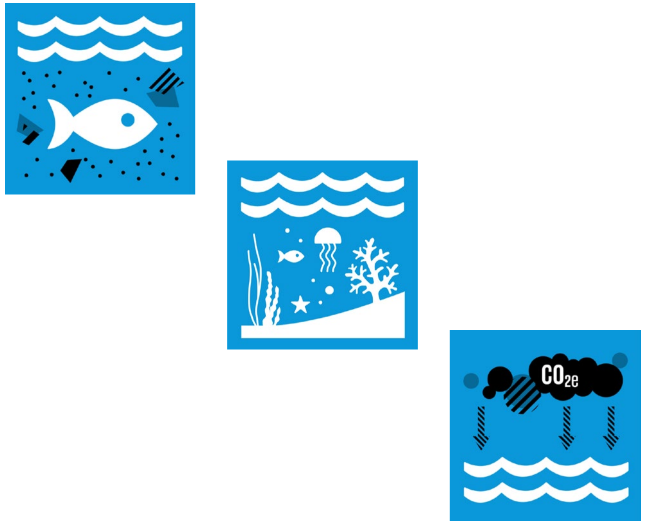

Markmið samnings Sameinuðu þjóðanna um verndun líffræðilegrar fjölbreytni

- Að vernda líffræðilega fjölbreytni, stuðla að sjálfbærri nýtingu hennar og réttlátri skiptingu arðs af erfðaauðlindum
- Stefna samningsins til samþykkt í lok árs 2022
- Meginmarkmið til 2050 og tölusett markmið til 2030

- **Markmið 3** : Fyrir árið 2030 skuli 30% allra svæða, sérstaklega svæða sem eru mikilvæg m.t.t. líffræðilegrar fjölbreytni og þjónustu vistkerfa komin í vernd eða undir virka stjórnun.

KUNMING MONTREAL markmið Samnings um líffræðilega fjölbreytni – yfirlit

Tveir meginflokkar verndar í hafi

Verndarsvæði í hafi – MPA

Verndaðsvæði er skýrt afmarkað svæði sem er viðurkennt og helgað þeim tilgangi að vernda til langframa náttúru þess ásamt vistkerfisþjónustu og menningarlegum gildum og er stjórnað í því skyni með löggjöf eða öðrum skilvirkum hætti. (IUCN).

Önnur virk svæðisvernd – OECM

Landfræðilega afmarkað svæði, sem ekki er skilgreint verndarsvæði, sem er stjórnað þannig að af því hljótast jákvæð og viðvarandi áhrif á líffræðilega fjölbreytni, ásamt vistkerfisvirkni og -þjónustu. (CBD)

Tvær megintegundir verndar í hafi sem telja inn í 30% markmið

Verndarsvæði í hafi – MPA

Svæði vernduð/ friðlýst samkvæmt náttúruverndarlögum eða sérlögum, með skýr verndarmarkmið og stjórnunar- og verndaráætlun.

Önnur virk svæðisvernd – OECM

Stjórnunnýtingar afmarkaðra svæða sem hefur í för með sér jákvæð langtímaáhrif á líffræðilega fjölbreytni innan svæðisins t.d. samkvæmt lögum um veiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands.

Stefna Íslands varðandi verndun hafsins

- Ýmis löggjöf sem fjallar um verndun og nýtingu hafsins
- Stefna um Hafið frá 2004
- Auðlindin okkar 2023
- Stefna Íslands um líffræðilega fjölbreytni frá 2008 og framkvæmdaáætlun 2011 – Grænbók 2022
- Stefna í Fjármálaáætlun 2024-2028
- Starf Íslands á alþjóðavettvangi

a. **Nýting** nytjastofna sjávar er **sjálfbær** og fer fram á grundvelli vistkerfisnálgunar og varúðarnálgunar, þar sem stuðlað er að verndun og eflingu líffræðilegrar fjölbreytni. Ísland er í fremstu röð ríkja þegar kemur að verndun hafsvæða og vistkerfa.

Stýrihópur um verndun hafsins

Stýrihópur skipaður af matvælaráðherra vorið 2023

- Matvælaráðuneyti, umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneyti, Hafrannsóknastofnun, Náttúrufræðistofnun Íslands, Umhverfisstofnun

- Hlutverk: að leiða vinnu er lýtur að því að skilgreina áherslur Íslands varðandi verndun hafsvæða innan íslenskrar lögsögu
  - Rýna stjórnkerfi m.t.t. í ljósi áherslu á virka svæðisvernd í hafi (OECMs)
  - Draga saman þekkingu varðandi hafsvæðið við Ísland

Áherslur í starfi stýrihópsins

- Markmið verndunar skýr, vöktun og eftirfylgni.
- Kortleggja vistgerðir og vistkerfi og flokka hafsvæði m.t.t. verndarþarfar.
- Leggja mat á ógnir og álag s.s. vegna mengunar, rasks, ósjálfbærrar nýtingar og framandi ágengra tegunda
- Útnefning verndarsvæða og annarrar svæðisbundinnar verndunar á grundvelli laga verður unnin á vísindalegum grunni og í samráði við hagaðlia.

Upplýsingar um hafsvæði

- Lífríki
- Nýting og verndun
- Aðgengi og miðlun upplýsinga
- Hafsjá: https://atlas.lmi.is/mapview/?application=haf

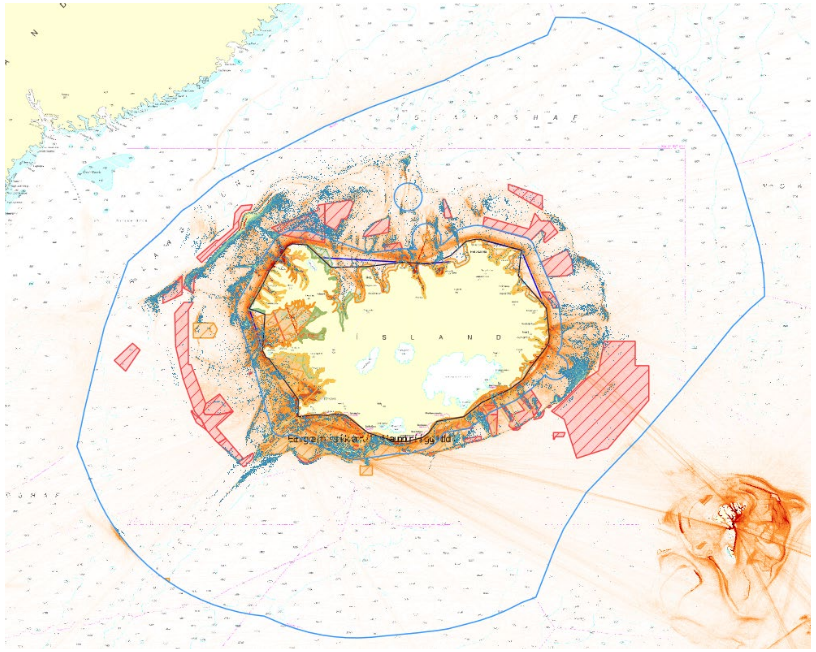

Samráð

- Stór hópur hagsmunaaðila
- Samtal við samstarfsnefnd um bætta umgengni um auðlindir sjávar
- Leita tillagna að svæðum

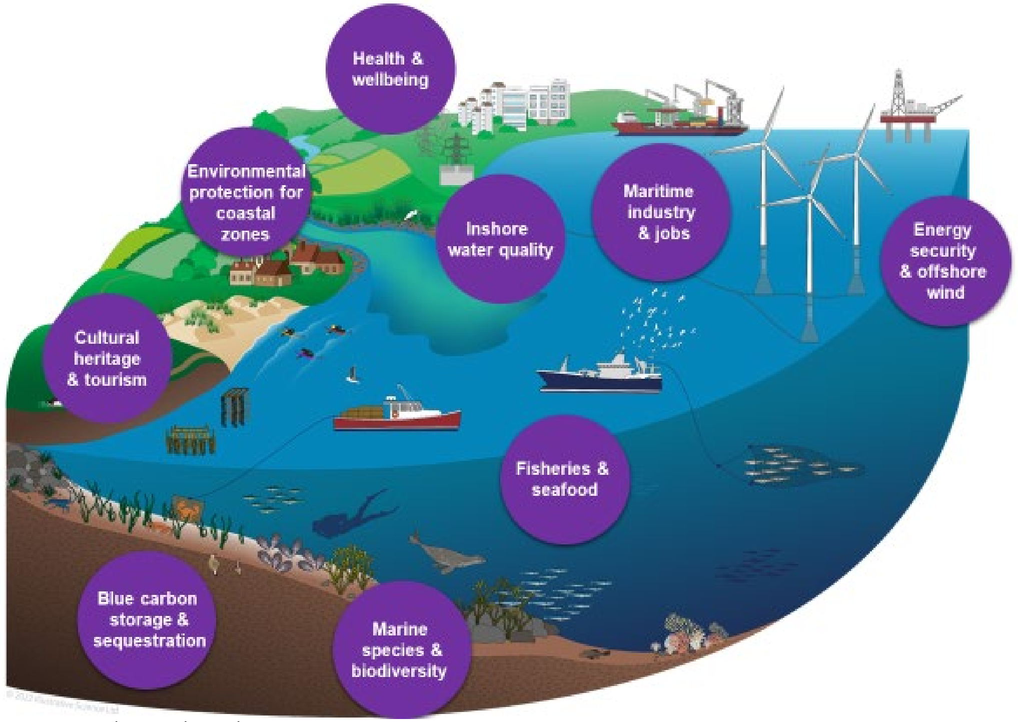

Natural England: https://naturalengland.blog.gov.uk/category/marine-environment/

Samantekt úr vinnu hópsins

1. Mikilvægt að stjórnvöld setji fram skýra stefnu um verndun hafsins
2. Skilgreina og staðfesta ferli fyrir tillögur um svæði sem njóti verndar
3. Söfnun og miðlun upplýsinga
   - Hlutverk stofnana
   - Samráð og samtal við hagsmunaaðila
   - Leita staðbundinnar þekkingar
4. Verkefninu um verndun hafsins á næstu árum komið á skýrt spor

Takk fyrir!